

Ehl-i Sünnet Savunması Kitaplığı: 9

ALLAH'I GÖRMEK HAKTIR

الله

Sinan Yılmaz

Ehl-i Sūnnet Savunması Kitaplığı: 9

ALLAH'I GÖRMEK HAKTIR

Sinan Yılmaz

İÇİNDEKİLER

Giriş	6
AYETLERDEN DELİLLER:	
Birinci Delil: “Hayır! Şüphesiz onlar o gün Rablerinden perdelidirler.” (Mutaffifin, 83/15)	8
İkinci Delil: “Rabbim, bana kendini göster; seni göreyim.” (A'raf, 7/143)	9
Üçüncü Delil: “O gün bir kısım yüzler parlaktır. Rablerine bakarlar.” (Kiyame, 75/22-23)	10
Dördüncü Delil: Cennet bir nüzül ise, asıl olan Allah'ı görmektir.	12
Beşinci Delil: “İyi amel işleyenlere Hüsna ve bir de ziyade vardır.” (Yunus, 10/26)	13
Altıncı Delil Vücut Delili: Madem Allah vardır. O halde elbette görülecektir.	15
ALLAH'I GÖRMEK HAKKINDA HADİS-İ ŞERİFLER	
Mutezilenin Birinci Sözde Deliline Cevap: Hz. Musa Allah'ı görmek istemiş, ama Allah kendisini ona göstermemiştir.	18
Mutezilenin İkinci Sözde Deliline Cevap: 70 kişi Allah'ı görmek istemiş ve bu istekleri sebebiyle helak edilmişlerdir.	20
Mutezilenin Üçüncü Sözde Deliline Cevap: "Gözler O'nu göremez, O ise gözleri görür."	21
Mutezilenin Dördüncü Sözde Deliline Cevap: Allah mekandan münezzehtir ve cisim değildir. Dolayısıyla göz Allah'ı göremeyecektir.	23

Bu eserimizde ilk önce, ahirette Allah'ın görüleceğiyle ilgili ayet ve hadisleri teker teker nakledecek ve daha sonra Mutezile'nin sözde delillerine cevap vereceğiz. İnayet ve tevfik Allah'tandır. Rabbimiz bu eseri bizlere kolaylaştırsın ve bizden kabul etsin.

Bir ömür boyu, Allah'ın yarattığı şu kâinattan, yine O'nun ihsan ettiği beden ile istifade eden ve her biri ayrı bir ilâhî ihsan olan akıl, kalp ve hissiyatıyla nice hakikatlere muhatap olan insanoğlu, kendisini bu kadar lütuflara gark eden Rabbini görmeyi elbette aşk derecesinde arzu ediyor.

İnsan kalbine yerleştirilen bu arzunun cevabı cennette verilecek ve böylece insan, cennet lezzetlerini çok gerilerde bırakan en ileri ihsana ermiş olacaktır.

Ehl-i sünnet alimleri rüyetin hak ve caiz olduğunda, mahiyetinin ise bilinemeyeceğinde ittifak etmişlerdir.

Dalalet fırkalarından olan **Mutezile mezhebinde ise rüyet kabul edilmez.**

İnsanın en kıymetli varlığı imanıdır ve itikadıdır. İtikadımızı batıl fikirlerden muhafaza etmeye çalışmak ve bu yolda gayret göstermek, insanın en önemli vazifesidir. Çünkü **ahiretteki saadet, itikadın düzgünlüğüne bağlıdır.** İnsanın yerle gök arası kadar ameli olsa, ama itikad dı bozuk olsa, ameli ona fayda vermez.

Madem itikat bu kadar önemlidir, o halde bizler, itikadımızın delillerini öğrenmeye çok gayret göstermeliyiz. Bizler elhamdülillah, Ehl-i sünnetiz ve Ehl-i sünnet itikadına sahibiz. Lakin maalesef, kendine Ehl-i sünnet diyen birçok kişi, ne itikadını biliyor, ne de itikadının delillerini... Neye inandığını bilmeyen nasıl Ehl-i sünnet olacak? Ve itikadını, hırsızlardan nasıl muhafaza edecek? Bir kimsenin nazarında, itikada ait en küçük bir iman dersi, kâinatın en büyük meselesi olmadığı müddetçe, bu kişi hakikatten uzaktır ve itikadın önemini anlamamıştır.

Belki bazılarımız “**Bu konulara ne gerek var, başka meseleler varken bunları neden anlatıyorsunuz.**” diye düşünebilir. Anlatıyoruz, çünkü yarın mahşer günü kimse yakamıza yapışmasın istiyoruz. Kimse bizi Allah’a şikâyet edip, “**Ya Rabbi, bu kulun biliyordu, ama bize anlatmadı.**” demesin istiyoruz...

Bu girizgâhtan sonra, şimdi gelelim işleyeceğimiz konuya.

Konumuz, Allah’ın ahirette görülüp görülmeyeceği meselesidir. Şia’nın itikatta mezhebi olan **Mutezile’ye göre, Allah ahirette görülmecektir.** Onlara göre Allah’ı görmek mümkün değildir. Bizlerin itikadı olan **Ehl-i sünnet itikadına göre, Allah görülecektir.**

Demek birisini, “**Allah ahirette görülmeyecektir.**” derken iştirseniz, bilin ki bu kişi Muteziledir, Şia’dır ve sizi Mutezile yapmak istiyor. Sakın bu kişiyi dinlemeyin ve itikadınızı savunamıyorsanız hemen oradan uzaklaşın... İnşallah bu esere çalışır ve itikadınızı savunacak bir konuma da gelirsiniz.

Bu eserimizde ilk önce, ahirette Allah’ın görüleceğiyle ilgili ayet ve hadisleri teker teker nakledecek ve daha sonra Mutezile’nin sözde delillerine cevap vereceğiz. İnayet ve tevfik Allah’tandır. Rabbimiz bu eseri bizlere kolaylaştırsın ve bizden kabul etsin.

BİRİNCİ DELİL

“Hayır! Şüphesiz onlar o gün Rablerinden perdelidirler.” (*Mutaffifin, 83/15*)

Allah'ın ahirette görüleceğine dair Birinci Delilimiz, Mutaffifin suresinin 15. ayetidir. Bu ayet-i kerimede şöyle buyrulmuştur:

عَنْ رَبِّهِمْ يَوْمَئِذٍ o gün Rablerinden **لَمْ يَخُوبُونَ** elbette perdelidirler -yani kafirler Allah'ı göremezler, Allah'ı görmekten mahrumdurlar.

Cenab-ı Hak bu ayet-i kerimede, kafirlerin kendisini göremeyeceğini beyan etmiş ve bunu onlara bir ceza olarak vermiştir. Şimdi şunu bir düşünelim:

Eğer müminler de Allah'ı göremeyecek olsaydı, Allah'ı görememenin kafirlere tahsisi bir mana ifade eder miydi? Yani kimse Allah'ı göremeyecekse, ne diye ayet-i kerimede **“Kafirler Allah'ı görmekten mahrumdurlar.”** denilerek, görememe kafirlere tahsis ediliyor?

Şimdi şöyle düşünelim:

Elinizde bir nimet var. Bu nimet hakkında şöyle deseniz: **“Bu nimeti falana vermem.”** Bu sözünüzden, bu nimeti diğerlerine vereceğiniz anlaşılmaz mı? Zira eğer kimseye vermeyecek olsaydınız, “Falana vermem.” diyerek tahsis yapmaz ve “Kimseye vermem.” derdiniz. Sizin “Falana vermem.” sözünüz, ondan başkasına vereceğiniz manasına gelir.

Aynen bunun gibi, Cenab-ı Hak da ayet-i kerimede **“Kafirler o gün beni görmekten mahrumdurlar.”** buyurmuş. Bu ifadeden anlaşılır ki, kafir olmayanlar yani müminler, **o gün Allah'ı görmekten mahrum değildirler.** Eğer müminler de mahrum olsaydı, mahrumiyetin kafirlere tahsisinin manası olmazdı.

İşte bu sırdan dolayı **İmam Şafi** Hazretleri şöyle der:

“Allah Teâlâ kafirleri kendisini görmekten mahrum etmiş ve bunu onlara ceza olarak vermiştir. Demek ki en büyük itaat olan iman sebebiyle kendisini müminlere gösterecek ve bunu onlar için bir mükâfat yapacaktır.”

Sözün özü: Kafirlerin ahirette Allah'ı görmekten mahrum olmaları ispat eder ki, müminler bu nimetten mahrum değildirler. Eğer müminler de mahrum olsaydı, bu mahrumiyetin kafirlere tahsisi bir mana ifade etmezdi.

İKİNCİ DELİL

“Rabbim, bana kendini göster; seni göreyim.” (Araf, 7/143)

Allah'ın ahirette görüleceğine dair **İkinci Delilimiz**, Araf suresinin 143. ayetidir. Bu ayet-i kerimede Hz. Musa şöyle buyurmuştur:

رَبِّ ارْنِي أَنْظُرْ إِلَيْكَ Rabbim, bana kendini göster; seni göreyim.

Bu ayetin açık ifadesiyle, **Hız. Musa Allah'ı görmek istemiştir.** Eğer Allah'ı görmek caiz ve mümkün olmasaydı, Hz. Musa bunu talep etmezdi. Hz. Musa'nın bunu talep etmesi ispat eder ki, Allah'ı görmek caizdir, mümkündür ve ahirette vaki olacaktır.

Şimdi size şunu sorsam: **Allah'ı en iyi kimler tanır?** Herhalde cevabınız şu olur: “En iyi peygamberler tanır. Çünkü onlar vahye mazhurdır. Allah onlara zatını, bizatihi kendi tanıtmıştır.” Bu cevabınız üzere şöyle sorsam: **Peki, peygamberler içinde Allah'ı en iyi kim tanır?** Herhalde cevabınız şu olur: “Peygamberler içinde Allah'ı en iyi, ulu'l-azm, yani kendisine kitap veya suhuf verilen büyük peygamberler tanır.”

Evet, cevabınız doğrudur, Allah'ı en iyi, ulu'l-azm olan peygamberler tanır ki, Hz. Musa da onlardandır. Hiç mümkün müdür ki, **Allah'ı görmek caiz ve mümkün olmasın; ama Hz. Musa bunu bilmesin ve Allah'tan mümkün olmayan bir şey istesin?** Bu olabilir mi?

Yani -hâşâ- Hz. Musa Allah'ı, Mutezile imamları kadar tanımıyor mu? Mutezilenin imamları Allah'ın görülmeyeceğini biliyor da Hz. Musa bunu bilmiyor mu? Mutezile imamları Allah'ı ve sıfatlarını, Hz. Musa'dan daha mı iyi biliyor?

Eğer Allah'ın görülmeyeceğine inanırsak; Hz. Musa'ya cehalet isna-dında bulunmak ve Allah'ın sıfatlarını bilmediğini kabul etmek zorunda kalırız ki, bunu kabul etmek mümkün değildir.

Netice: Hz. Musa'nın Allah'ı görmek istemesi, Allah'ın görüleceğine büyük bir delildir.

ÜÇÜNCÜ DELİL

“O gün bir kısım yüzler parlaktır. Rablerine bakarlar.” (*Kıyame*, 75/22-23)

Allah'ın ahirette görüleceğine dair Üçüncü Delilimiz, Kıyamet sun resinin 22 ve 23. ayetleridir. Bu ayet-i kerimelerde şöyle buyrulmuştur:

إِلَىٰ رَبِّهَا نَاظِرَةٌ O gün bir kısım yüzler parlaktır. Rablerine bakarlar.

Bu ayet-i kerime çok açık bir şekilde, **“Rablerine bakarlar.”** ifade-siyle, müminlerin Allah'ı göreceğini haber vermektedir.

Şimdi diyeceksiniz ki, ayet bu kadar açıkken, Mutezile nasıl oluyor da Allah'ın görüleceğini inkar ediyor? **Mutezile** şöyle diyor:

Ayette geçen **نَاظِرَةٌ** kelimesi “bakmak” değil, “beklemek” manasındadır. Dolayısıyla ayetin manası, “Rablerine bakarlar.” değil, “Rablerini beklerler.” şeklindedir. Rablerini beklemek de onlara göre, Allah'ın müo kafatını beklemektir.

Mutezile bu görüşünü ispat için, **نَظَرَ** kelimesinin “beklemek” manasıyla geçtiği ayetleri gösterip der ki: İşte şu ayetlerde **نَظَرَ** kelimesi “beklemek” manasındadır. Bu ayette de **نَظَرَ** kelimesinin manası, “bakmak” değil “beklemektir”.

Ehl-i sünnet alimleri, Mutezilenin bu iddiasına karşı der ki: **Şu sebeplerden dolayı, ayette geçen نَاظِرَةٌ kelimesi, “beklemek” manasından olamaz.**

1. Evet, Kur’anda “bekleme” manasına gelen birçok “nazara” kelimesi vardır. Ancak “bekleme” manasındaki “nazara”ların hiçbirisi, **إِلَىٰ** harf-i ceriyle kullanılmamıştır. Arap lügatında, **إِلَىٰ fiili نَظَرَ harf-i ceriyle kullanılırsa “bakma” ve “görme” manasına gelir.** Bu ayette de **“nazara” fiili, إِلَىٰ harf-i ceriyle kullanılmıştır.** Dolayısıyla “bekleme” manasına gelemez.

Eğer siz ey Mutezile mensupları, Kur'an'da, "nazara" kelimesinin "ila" harfi ceriyle "bekleme" manasına geldiği tek bir ayet gösterin, biz sizin sözünüzü kabul edeceğiz. Lakin gösteremezsiniz. **Kur'an'da إِي harfi ceriyle kullanılan bütün نَظَرَ kelimeleri "bakma" ve "görme" manasındadır.**

2. **"Rablerine bakarlar."** ayetinden bir önceki ayette, **"O gün bir kısım yüzler parlaktır."** buyrulmuş. Yüzlerin parlaklığı ifadesi, mükafata mazhar olduklarını ifade etmektedir. Bu sebeple, bundan sonra gelen **"Rablerine bakarlar."** ifadesi, "Allah'ın mükafatını beklerler." manasına gelemmez. Zaten mükafatı almışlar. O halde beklemeye ne gerek var. Dolayısıyla نَاطِرَةٌ kelimesine "bekleme" manası verilemez. Bu kelimeye ancak "bakma" manası verilebilir.

3. Tefsirini yaptığımız, **"O gün bir kısım yüzler parlaktır. Rablerine bakarlar."** ayeti kerimesi, **Mümin kulları müjdeleme makamında gelmiştir.** "Bekleme" manası, müjdeye uygun düşmez. Bu sebeple de kelimeye "bekleme" manası verilemez.

4. **Ahiret bir bekleme yeri değildir.** Neyin ne olacağını bilmeyip beklemek dünyaya yakışır. Ahirette ise, hakikatler bir anda vücut bulup gerçekleşecektir. Dolayısıyla ayetteki نَاطِرَةٌ kelimesi "bekleme" manasına gelemmez...

نَاطِرَةٌ kelimesinin "bekleme" manasına gelemeyeceğine dair, bu dört maddeyle yetinelim. Daha detaylı bilgiyi arzu edenler, **Fahreddin-i Razi Hazretlerinin** tefsirinden ilgili ayetin izahına bakabilirler. Razi Hazretleri muhteşem izahlarıyla, Mutezilenin imamlarını perişan etmiş.

DÖRDÜNCÜ DELİL

Cennet bir nüzül ise, asıl olan Allah'ı görmektir.

Allah'ın ahirette görüleceğine dair Dördüncü Delilimiz, Kehf suresinin 107. ayetidir. Bu ayet-i kerimede şöyle buyrulmuştur:

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ Şüphesiz iman edip salih amel işleyenler كَانَتْ لَهُمْ جَنَّاتُ الْفِرْدَوْسِ onlar için Firdevs Cennetleri vardır نَزْلًا bir nüzül olarak...

Cenab-ı Hak bu ayet-i kerimede, Firdevs Cennetlerinin bir nüzül olduğunu beyan buyurmuştur. **Nüzül:** Asıl ikramdan önce yapılan küçük ikram demektir. Bir hükümdarın kendisine gelen misafirine, asıl ikramdan önce yaptığı ilk ikramdır.

Şimdi, cennetin en üst makamı olan **Firdevs Cennetleri** bir nüzül ise, bu nüzüle göre bir asıl olmalıdır. Aklınıza asıl olarak, **Allah'ı görmekten başka bir ikram geliyor mu?** Herhalde gelmiyordur. Çünkü cennetin üstünde, Allah'ı görmekten başka bir ihsan yoktur.

Cennet ve içindeki bütün nimetlerin bir nüzül olduğu, **Kur'an'da 4 yerde** geçmektedir. İşte bu nüzül ifadeleri ispat eder ki, **Allah'ı görmek haktır ve hakikattir.**

Bu makamda şöyle bir soru sorulabilir:

Kehf suresinin 102. ayetinde, **cehennemin de kafirler için bir nüzül olduğu bildirilmektedir.** Peki, cehennem kafirler için bir nüzülse, onlar için asıl olan nedir?

Büyük müfessir **Fahrettin-i Razi** Hazretleri bu konuda şöyle der:

Kafir için cehennemden başka daha büyük bir azap vardır. Bu azap, kafirin Allah'ı görememesidir. Nitekim Cenab-ı Hak şöyle buyurmuştur: **Hayır! Şüphesiz onlar o gün Rablerinden perdelidirler.** (Yani Allah'ı göremezler.) **Sonra onlar muhakkak o alevli cehenneme gireceklerdir.** (*Mutaffifin*, 83/15-16) Bu ayette Cenab-ı Hak, cehenneme girmeyi, Allah'ı görememeden sonra zikretmiştir. Bu da ispat eder ki, Allah'ı görememek, cehennemden daha büyük bir azaptır. Dolayısıyla **cehennem nüzül ise, Allah'ı görememek asıldır.**

Demek hem cennet hem de cehennem, sakinleri için bir nüzüldür. Asıl olan ise, **müminler için Allah'ı görmek, kafirler için ise Allah'ı görememektir.**

BEŞİNCİ DELİL

“İyi amel işleyenlere Hüsna ve bir de ziyade vardır.” (Yunus, 10/26)

Allah'ın ahirette görüleceğine dair **Beşinci Delilimiz, Yunus sure-sinin 26. ayetidir.** Bu ayet-i kerimede Rabbimiz şöyle buyurmuş:

لِّلَّذِينَ أَحْسَنُوا الْحُسْنَىٰ وَزِيَادَةٌ İyi amel işleyenlere Hüsna ve bir de ziyade vardır.

Ayet-i kerimede geçen “**Hüsna**” kelimesinin cennet; “**ziyade**” kelimesinin de Allah'ı görmek manasında olduğunu Fahreddin-i Razi Hazretleri şöyle izah eder:

Ayetteki “ziyade” kelimesinin Allah'ı görmek manasında olduğuna, hem nakli hem de akli delil mevcuttur. Nakli delil, bu husustaki hadis-i şeriflerdir. Mesela Hz. Suheyb'ten nakledilen hadis-i şerif şöyledir:

يَقُولُ اللَّهُ تَبَارَكَ إِذَا دَخَلَ أَهْلُ الْجَنَّةِ الْجَنَّةَ Cennet ehli cennete girdiğinde Size ziyade olarak bir şeyi تُرِيدُونَ شَيْئًا أَزِيدُكُمْ Allah Teala der ki vermemi ister misiniz? أَلَمْ تُبَيِّضْ وُجُوهَنَا Ehl-i cennet der ki Ehl-i cennet der ki Sen bizim yüzlerimizi ak etmedin mi? أَلَمْ تُدْخِلْنَا الْجَنَّةَ وَتَنْجِنَا مِنَ النَّارِ Sen bizi cennete sokup ateşten korumadın mı? -Yani bize bu nimetleri vermişken biz daha ne isteyelim derler- بُنُونِ الْهِجَابِ Bunun üzerine Allah hicabını kaldırır -Yani zatından perdeyi açarak cemalini gösterir- فَمَا أُعْطُوا شَيْئًا أَحَبَّ إِلَيْهِمْ مِنَ النَّظَرِ إِلَىٰ رَبِّهِمْ عَزَّ وَجَلَّ Onlara Rablerine bakmaktan daha sevimli hiçbir şey verilmemiştir.

Bu hadis-i şerifi İmam Müslim, İmam Tirmizi, İmam Nesai, İbni Mace, Ahmed İbni Hanbel ve Ebu Davud gibi hadis ilminin allameleri nakletmişler. Hepsisi bu hadisin sıhhatinde ittifak etmişler...

Ayette geçen “**ziyade**” kelimesinin, Allah'ı görmek manasında olduğuna dair başka hadisler de var. Bu hadisleri özel bir başlıkta vereceğiz.

Razi Hazretleri, akli delili de şöyle izah ediyor:

Ayetteki الحُسْنَى kelimesi, başına harf-i tarifi gelmiş olduğu tekil bir kelimedir. Bu durumda bu kelimenin, daha önce bilinen ve geçen bir şeye hamledilmesi gerekir ki, bu da دَارُ السَّلَام Yani “**esenlik yurdu**” kelimesidir. دَارُ السَّلَام lafzıyla cennet kastedilmiştir. Dârusselam lafzından bütün Müslümanlar cenneti anlar. Dolayısıyla دَارُ السَّلَام lafzına hamledilen الحُسْنَى kelimesi cennet manasına gelmektedir. Bunun böyle olduğu sabit olunca, ayette bahsedilen “**ziyâde**”den maksadın, cennetten başka bir şey olması gerekir. Eğer ziyade cennet olursa, bir tekrar olmuş olur. Tekrar ise güzel değildir. Bu durumda geriye tek şık kalır ki, “**ziyade**”den muradın Allah'ı görmek olmasıdır.

Yine Razi Hazretleri şu izahı yapar:

Üzerine ilave olunan şey, belirli bir miktarla tayin edildiği zaman, ziyadenin o şeyin cinsinden olması gerekir. Fakat belirli bir miktarla tayin olunmamışsa, ziyadenin ondan başka bir şey olması gerekir.

Mesela bir kimse, “**Sana 10 kilo buğday ve bir de ziyade verdim.**” dese, bu ziyadenin buğday cinsinden olduğu anlaşılır. Fakat miktar tayin etmeksizin “**Sana buğday ve bir de ziyade verdim.**” dese, buradaki ziyadenin, buğdaydan farklı bir şey olması gerekir.

Ayette “**Cennet ve bir de ziyade**” ifadesi vardır. Cennet ve içindeki nimetler, miktarı belli olmayan şeylerdendir. Öyleyse, söz konusu olan ziyadenin, cennetten farklı bir şey olması gerekir ki, o da Allah'ı görmektir.

VÜCUT DELİLİ

Allah'ın ahirette görüleceğine dair eserimizin bu **dersinde, Vücut Delilini** işleyeceğiz.

Bir şeyin görülme sebebi, o şeyin var olmasıdır. Var olan şey görülür. Madem Allah vardır. O halde elbette görülecektir. Görülmesi, varlığının bir neticesidir. İşte vücut delilinin özü budur.

Allah Teala bu aleml, kendisini bildirmek ve tanıtırtmak için yaratmıştır. İmtihan sırrından dolayı kendisini göstermemiş; sadece isim ve sıfatlarıyla kendisini bilmemizi murad etmiştir. İmtihan tamamlanıp, imtihan meydanı kapandığında, elbette misafirleri hükmünde olan ehl-i cennete kendisini gösterecektir. Dünyada kendisini merak eden aşıklarını, cennette bir merak içinde bırakmayacak ve zatının güzelliğini seyir nimetiyle, onları nimetlendirecektir. Bu, Allah'ın varlığının ve rahmetinin bir neticesidir.

Hiç mümkün müdür ki, řu aleml, kendisini bildirmek ve tanıtırtmak için yaratan **Zat-ı Cemil**, bilinmenin ve tanınmanın en kolay yolu olan kendini göstermeyi terk etsin, ve zatını aşıklarına göstermesin? Bu mümkün değildir.

Mutezile, kendisini gösteremeyen bir Allah'a iman ediyor. Biz de Mutezileye soruyoruz:

- Allah kendisini niçin göstermesin? -hařa- kendini göstermekten aciz midir?
- Kendisini görmeye dayanacak bir fıtratı, cennet ehline vermek Allah'a zor mudur?
- Ebedi misafirlerini, kendini görmek gibi büyük bir nimetten niçin mahrum etsin?
- Her varlık sahibi görülürken, Vacibu-l vücud olan Rabbimiz niçin görülmesin ve grlemesin?
- Bütün müminler, cennetten Allah'ı görme hayaliyle yařarken, Allah müminlerin bu hayalini niçin gerekleřtirmesin?

Soruları çoğaltmak mümkün. İçin zn özü şudur:

Madem Allah vardır. Her var olanın görülebilmesi gibi, Allah da görülecektir. Bu, Allah'ın varlığının bir neticesidir. İşte bu delile, **vücut delili** denir.

ALLAH'I GÖRMEK HAKKINDA HADİS-İ ŞERİFLER

Allah'ın ahirette görüleceğine dair bu dersimizde, konuyla ilgili hadis-i şerifleri nakledeceğiz.

Birinci Hadis-i Şerifimizi, İmam Buhari, İmam Müslim, Ebu Davud, İmam Tirmizi, İbni Mace ve Ahmed İbni Hanbel hazretleri nakletmişlerdir. Yani bu hadisi, Kütüb-ü Sitte imamlarının hemen hepsi nakletmişlerdir. Hadisin ravisi Cerir İbni Abdullah Hazretleri der ki:

Biz bir kere Resulullah (asm)'ın yanında otururken O dolunay geceyi si aya bakarak dedi ki:

İnkûm سترون رَبَّكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَيَانًا Şüphesiz siz kıyamet günü açık bir şekilde Rabbinizi göreceksiniz. كَمَا تَرُونَ هَذَا الْقَمَرَ Şu Ay'ı gördüğünüz gibi. لَا تُصَاوُونَ فِي رُؤْيَيْهِ Onu görmekte (kalabalıktan dolayı) sıkıntı çekmeyeceksiniz. (Buhari, Tevhid, 24; Müslim, Mesacid, 37; Ebu Davud, Sünnet, 20; Tirmizi, Sıfetü-l Cennet, 17; İbni Mace, Mukaddime, 13; Ahmed İbni Hanbel, Müsned, No: 19211)

İkinci Hadis-i Şerifimiz, yine aynı kaynaklarda geçen, Ebu Said el-Hudri Hazretlerinden nakledilen şu hadis-i şeriftir:

Bir takım insanlar, “Ey Allah'ın Resülü! Kıyamet günü Rabbimizi görecek miyiz?” diye sorduklarında, Resulullah (asm) şöyle buyurmuştur:

هَلْ تُصَارُونَ فِي رُؤْيَةِ الشَّمْسِ بِالظَّهِيرَةِ صَوًّا لَيْسَ فِيهَا سَحَابٌ نَعَمْ Siz öğle vaktinde, gökte bulutların olmadığı aydınlık bir anda, Güneş'in görülmesinde sıkıntı çeker, birbirinizle tartışır mısınız? Onlar “Hayır.” dediler. Efendimiz (asm) yine sordu: فَهَلْ تُصَارُونَ فِي رُؤْيَةِ الْقَمَرِ

لَيْلَةَ الْبَدْرِ صَوًّا لَيْسَ فِيهَا سَحَابٌ Sizler ayın on dördünde, gökte bulutların bulunmadığı aydınlık bir anda Ay'ı görmekte sıkıntı çeker, birbirinizle tartışır mısınız? Onlar yine: “Hayır.” dediler. Efendimiz (asm) şöyle buyurdu:

مَا تُصَارُونَ فِي رُؤْيَةِ اللَّهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِلَّا كَمَا تُصَارُونَ فِي رُؤْيَةِ أَحَدِهِمَا Sizler kıyamet günü de Allah'ı görmekte ancak bu haldeki Güneş ve Ay'ı görmekte-

ki zahmet kadar bir zahmet çekeceksiniz. (Buhari, Tefsir, 87; Müslim, İman, 81; Ebu Davud, Sünnet, 20; İbni Mace, Mukaddime, 13; Ahmed İbni Hanbel, Müsned, No: 11127)

Üçüncü Hadis-i Şerifimiz, yine aynı kaynaklarda geçen Hz. Su-heyb Hazretlerinden nakledilen şu hadis-i şeriftir:

يَقُولُ اللَّهُ تَبَارَكَ إِذَا دَخَلَ أَهْلُ الْجَنَّةِ الْجَنَّةَ Cennet ehli cennete girdiğinde تُرِيدُونَ شَيْئًا أَزِيدُكُمْ Size ziyade olarak bir şeyi وَتَعَالَى Allah Teala der ki تُرِيدُونَ شَيْئًا أَزِيدُكُمْ Size ziyade olarak bir şeyi vermemi ister misiniz? أَلَمْ تُبَيِّضْ وَجُوهَنَا أَمْ لَمْ تُدْخِلْنَا الْجَنَّةَ وَتُنَجِّنَا مِنَ النَّارِ Ehl-i cennet der ki Sen bizim yüzlerimizi ak etmedin mi? أَلَمْ تُدْخِلْنَا الْجَنَّةَ وَتُنَجِّنَا مِنَ النَّارِ Sen bizi cennete sokup ateşten korumadın mı? -Yani bize bu nimetleri vermiş-ken biz daha ne isteyelim derler- بُنُونِ عَلَى الْحِجَابِ Bunun üzerine Allah hicabını kaldırır -Yani zatından perdeyi açarak cemalini gösterir- فَمَا أَعْطُوا شَيْئًا أَحَبَّ إِلَيْهِمْ مِنَ النَّظَرِ إِلَى رَبِّهِمْ عَزَّ وَجَلَّ Onlara Rablerine bakmaktan daha sevimli hiç bir şey verilmemiştir. (Müslim, İman, 80; Tirmizi, Sıfetu'l Cennet, 16; Nesai, Sünenü-l Kübra, Tefsir, 179; İbni Mace, Mukaddime, 13; Ahmed İbni Hanbel, Müsned, No: 23980)

Dördüncü Hadis-i Şerifimiz, Buhari'de geçen, Adiyy İbni Hatim Hazretlerinden nakledilen şu hadis-i şeriftir:

مَا مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ إِلَّا سَيُكَلِّمُهُ اللَّهُ رَبُّهُ Sizden her biriyle Rabbi olan Allah mutlaka konuşacaktır. لَيْسَ بَيْنَهُ وَبَيْنَهُ تَرْجُمَانٌ Onunla arasında ne bir tercüman olacaktır وَلَا حِجَابَ يَحْجُبُهُ ne de Onu örten bir hicap -yani görülmesine engel bir perde- olacak. (Buhari, Tevhid, 24; No: 7005, 6/2709)

Bir hadis-i şerif daha nakledelim.

Beşinci Hadis-i Şerifimiz, İbni Ömer Hazretlerinden nakledilen bu hadis-i şerifte Peygamber Efendimiz (asm) cennet ehlinin en kıymetlisini şöyle beyan eder:

وَأَكْرَمُهُمْ عَلَى اللَّهِ مَنْ Onların -yani Cennet ehlinin- Allah katında ne kıymetlisi وَغَشِيَّةٌ إِلَى وَجْهِهِ غَدَوَةٌ وَغَشِيَّةٌ sabah ve akşam Allah'ın zatına bakandır. (Tirmizi, Tefsir, 72; No:3330, 5/431; Ahmed İbni Hanbel, el-Müsned, No:4623, 2/227)

Bu konuda zikredilebilecek daha çok hadis-i şerif var ve bu hadisleri Kütüb-ü Sitte imamlarının her biri nakletmiş. Üzerinde böyle ittifak olan hadis-i şerifleri inkar etmek, ancak cahillerin yapacağı bir iştir. Kişi bu kadar cahilse ve hadis ilmini bu kadar bilmiyorsa, biz ona ne diyelim, ne söyleyelim...

MUTEZİLENİN BİRİNCİ SÖZDE DELİLİNE CEVAP

Allah'ı görmek isimli eserimizde buraya kadar, Allah'ın ahirette görüleceğini, Kur'an'ın ayetleriyle ve hadis-i şeriflerle ispat ettik. Eserimizin bu bölümünde ve devamında, Allah'ı görmeyi inkar eden Mutezilenin, sözde delillerine cevap vereceğiz.

Bizler bir eseri hazırlarken meselemizi önce Kur'an'ın ayetleriyle, sonra hadis-i şeriflerle ve daha sonra da icmanın beyanı ile ispat ediyor; en sonda da karşı görüşün sözde delillerine cevap veriyor ve sözlerini çürütüp meseleyi tamamlıyoruz. Bu eserde şimdi bu son bölüme geldik; Mutezilenin delillerine cevap verip, sözlerini çürüteceğimiz kısma...

Mutezile diyor ki: Allah'ı görmek caiz değildir; çünkü Hz. Musa Allah'ı görmek istemiş, ama Allah kendisini ona göstermemiştir. Eğer Allah'ı görmek caiz olsaydı, Allah, peygamberinin isteğini geri çevirmez ve kendisini ona gösterirdi. Madem göstermemiş, o halde Allah'ı görmek mümkün değildir.

İşte Mutezile böyle diyor. Şimdi Mutezile'nin bu sözüne karşı cevabımızı şöylece maddeleyelim:

1. Hz. Musa Allah'ı dünyada görmek istemiştir. Allah'ı dünyada görmek farklı bir meseledir, ahirette görmek farklı bir meseledir. Bizim bahsimiz, Allah'ı ahirette görmektir. Dolayısıyla Hz. Musa'nın Allah'ı dünyada göremeyişi, ahirette görülemeyeceğinin delili olamaz.

2. Hazret-i Musa Ulu-l azm bir peygamberdir, yani peygamberlerin büyüklerindendir. Allah'ı en iyi peygamberler tanır. Eğer Allah görülemeyecek olsaydı, Hz. Musa Allah'ın bu sıfatını bilir ve böyle bir istekte bulunmazdı. Hz. Musa'nın Allah'ı görmek istemesi ispat eder ki, Allah'ı görmek caizdir.

3. Eğer Allah'ı görmek mümkün olmasaydı, Cenab-ı Hak Hz. Musa'ya, **“Sen beni göremezsın.”** demez, **“Ben görülemem.”** derdi. Ama **“Ben görülemem.”** dememiş; **“Sen beni göremezsın.”** demiş. Yani dünya şartları ve senin halihazırdaki fitratın beni görmeye müsait değildir demiş. Bundan da anlaşılır ki, ahiret şartları ve insanın ahiretteki fitratı Allah'ı görmeye müsaittir.

4. Hz. Musa Allah'ı görmek isteyince, Cenab-ı Hak Hz. Musa'nın isteğine cevaben:

“Benim tecelli ettiğim dağ yerinde durabilirse sen de beni görebilirsin.” (Araf, 7/143) buyurmuş ve zatının görülmesini, dağın yerinde durabilme şartına bağlamıştır. **Dağın yerinde durabilmesi mümkündür; mümkün olan şey de mümkündür.** Eğer Cenab-ı Hakk'ı görmek mümkün olmasaydı, Allah Teâlâ, kendisinin gözükmemesini mümkün bir şarta bağlamazdı.

5. Ayet-i kerimde beyan edilen, **Allah'ın dağa tecelli etmesi, bir nevi rü'yet, yani görmedir.** Demek ki dağ, bir nevi hayata, görme kabiliyetine nail olmuş, Allah'ı görme şerefine kavuşmuş, fakat bunun azamet tesiriyle parçalanmıştır. O halde, insan için de Allah'ı görmek mümkündür. Fakat insanlar bu görmeye, bu dünyada tahammül edecek bir kabiliyete haiz değildirler. Ehl-i iman ahiret hayatında, bu kabiliyete ve nimete nail olacaklardır.

6. Hz. Nuh'un, tufana kapılan oğlunu kurtarmak istemesi üzerine, Hz. Allah, Hz. Nuh'a, **“Hakkında bilgin olmayan bir şeyi benden isteme! Ben seni, cahillerden olmaktan sakındırırım.”** (Hud, 11/46) diyerek uyarmıştır. Yine Hz. Âdem ile Hz. Havva'nın yasak ağacın meyvelerini yemeleri üzerine, Yüce Allah onları ikaz etmiştir. Hal böyleyken, Allah Teala, Hz. Musa'nın kendisini görme talebine mukabil onu ikaz etmemiş ve Hz. Nuh'a dediği gibi **“Böyle bir şeyi benden isteme! Sana öğüt veriyorum, sakın cahillerden olma.”** dememiştir. Eğer Hz. Musa, Cenab-ı Hakk'ın koymuş olduğu sünnetullah kanunlarına muhalif bir talepte bulunmuş olsaydı, elbette o da diğer peygamberler gibi ikaza maruz kalır ve Allah tarafından ikaz edilirdi. **Madem edilmemiş; o halde istediği şey sünnetullaha uygundur.**

MUTEZİLENİN İKİNCİ SÖZDE DELİLİNE CEVAP

Mutezile der ki: Bakara suresi 55. ayetinin beyanıyla, **Hız. Musa'nın seçtiğı 70 kişi Allah'ı görmek istemiş ve bu istekleri sebebiyle helak edilmişlerdir.** Onların helak edilişi ispat eder ki, Allah'ı görmek caiz değildir. Eğer Allah'ı görmek caiz olsaydı, Allah'ı görmek isteyen bu kişiler helak olmazdı.

İşte Mutezile böyle diyor. Mutezilenin bu deliline karşı cevabımızı şöylece maddeleyelim:

1. Bu yetmiş kişi, Allah'ı görmek istedikleri için değil, küfürlerinden dolayı helak edilmişlerdir. Şöyle ki:

Bir peygamber mucize gösterdikten sonra ona iman etmek gerekli olup, ondan bir daha mucize istemek caiz değildir. Helak edilen bu yetmiş kişi, Hız. Musa'nın birçok mucizesine şahit olmuşlardır. Buna rağmen ayetin beyanıyla:

“Ey Musa! Biz Allah'ı açıkça görmedikçe sana iman etmeyeceğiz.” (Bakara, 2/55)

diyerek, onca mucize görmelerine rağmen, bu sefer de Allah'ı açıkça görmeyi Hız. Musa'dan talep etmişler; iman etmelerini de bu şartın tahakkukuna bağlamışlardır. İşte bu sözleri onları kafır yapmış ve küfürleri sebebiyle de helak edilmişlerdir. Demek **onların helak edilişi, Allah'ı görmek istemelerinden değil, küfür ve inatlarındandır.**

2. Onların bu istekleri, imanlarının ziyadeleşmesi ve Allah'a olan rağbetlerinden değil; inatlarındandır. İşte bu inatları sebebiyle yıldırım onları çarpmış ve helak olmuşlardır. Eğer sırf Allah sevgisinden dolayı Allah'ı görmek isteselerdi, helak olmazlardı. Zira Hız. Musa Allah'ı görmek istemiş ve helak edilmemiştir. **Eğer Allah'ı görme isteğı helakin sebebi olsaydı, Hız. Musa da helak olurdu.**

3. Helak edilen yetmiş kişi Allah'ı görmek istemiş, ama Hız. Musa onları bu isteklerinden men etmemiştir. Eğer Allah'ı görme isteğı ha-

ram ve yasak olsaydı, Hz. Musa'nın onları ikaz etmesi gerekirdi. Çünkü kü bir peygamberin, önünde işlenen bir harama müdahale etmemesi caiz değildir. İşte Hz. Musa'nın bu 70 kişiyi uyarmaması, hatta bırakın uyarmayı, kendisinin dahi Allah'ı görmek istemesi ispat eder ki, bu yetmiş kişi, Allah'ı görmek istedikleri için helak edilmemiş; küfür ve inatları sebebiyle helak edilmiştir...

MUTEZİLENİN ÜÇÜNCÜ SÖZDE DELİLİNE CEVAP

Mutezile der ki: Enam suresi 103. ayette “Gözler O’nu göremez, O ise gözleri görür.” buyrulmuştur. Ayetin açık beyanıyla gözler O’nu görememektedir. Artık ayetin bu beyanı karşısında bir söz söylemek manasızdır.

İşte Mutezile böyle der. Mutezilenin bu sözüne karşı deriz ki: Siz Kur’an’ı anlamıyor ve ayete yanlış mana veriyorsunuz. Ayetin Arapçasına bakalım:

لَا تَدْرِكُهُ الْأَبْصَارُ وَهُوَ يُدْرِكُ الْأَبْصَارَ Gözler onu idrak etmez, O ise gözleri idrak eder. (En’am, 6/103)

Bakın, ayette görmemekten değil, idrak edememekten bahsedilmiştir. **Görmek başkadır, idrak başkadır.** Aralarındaki farkı, büyük müfessir Fahreddin Razi şöyle izah eder:

“Görme ikiye ayrılır. **Birincisi: Sınırları ve sonu olan bir şeyi görmektir.** Bir şey, sınırları ve sonuyla görüldüğü zaman, o şeyin görülmesi, idrak ile ifade edilebilir. Bu takdirde, görme ile idrak aynı şeydir.”

“**İkincisi görme ise; hudutsuz ve nihayetsiz olan bir şeyin görülmesidir.** Bu görme, onun idrak edilmiş olduğu anlamına gelmez. **Hudutsuz ve nihayetsiz bir varlık görülür, ancak idrak edilemez.**”

İşte Cenab-ı Hakk’ı gözlerin idrak edememesi bu manadadır. **Göz Allah’ı görür; ancak idrak ve ihata edemez.** Mesela bir kişi, “Ben falan şeyi gördüm.” dese, bu “**idrak ettim**” manasını ifade etmez. Eğer “Ben falan şeyi idrak ettim.” dese, bu hem görmeyi, hem de ihatayı ifade eder.

Her idrak görmedir, fakat her görme idrak değildir. Dolayısıyla ayetin nefyettiği şey, görme değil, idraktır. Allah görülecek, ancak idrak edilemeyecektir.

Şunu da ilave edelim:

Eğer Allah görülemeyen bir zat olsaydı, bu ayette, idrak edilemeyeceğinin belirtilmesinin bir hikmeti olmazdı. Çünkü Allah'ın dışındaki varlıklar, görülmeleriyle idrak edilirler. Eğer Allah görülmekle idrak edilseydi, mahlukatından farkı kalmazdı. İşte bu ayet, Allah'ı methüsena makamında nazil olmuş ve O'nun, mahlukatına benzemediği beyan buyrulmuştur. Bu ayetin methüsena makamında nazil olması ispat eder ki, Allah görülecektir. Çünkü Allah'ın görülemeyeceğini söylemek bir methüsena olamaz. Çünkü sırf bir yokluk ve halis bir olumsuzluk, olumlu bir sıfatı ispat etmediği müddetçe, övgüye mucip değildir. Bu durumda ayetin manası şu olur:

O sonsuz azamet ve kibriya sahibi olduğu için, görülse de ihata edilecek şekilde idrak edilemeyecektir.

Ayrıca Mutezile'ye şunu da deriz ki: Eğer ayetteki idrakin “görme” manasında olduğunda ısrar ederseniz, biz de deriz ki: Bu durumda da ayet birçok manaya gelebilir. Mesela:

1. Allah azametinin hakkıyla tecelli ettiğinde gözler onu göremez.
2. Dünyada gözler onu göremez.
3. Kafirlerin gözleri onu göremez.

Ve bunlar gibi bir tahsis olabilir. Ayetlerin ve birçok hadisın açık beyanı yanında, böyle farklı manalara gelebilecek bir ayetin delaletiyle, Allah'ı görmek inkar edilemez, edene de ehli ilim denmez...

MUTEZİLENİN DÖRDÜNCÜ SÖZDE DELİLİNE CEVAP

Mutezile der ki: Görmek bazı şeyleri gerektirir. Bunlar: Görülenin bir mekanda olması, karşı karşıya olmak, görülenin cisim olması, gözün görülenin resmini çekmesi gibi hususlardır. Halbuki bunlar Allah hakkında düşünülemez. Allah mekandan münezzehtir ve cisim değildir. Dolayısıyla göz Allah'ı göremeyecektir.

İşte Mutezile böyle diyor. Mutezilenin bu sözüne karşı deriz ki: **Görmenin şartı olarak saydığınız bütün bu maddeler, bu dünya için geçerlidir.** Ahiret şartları ise dünya şartlarıyla aynı değildir. **Dünya, imtihan meydanı olduğundan dârü'l-hikmettir.** Yani burası hikmet yurdu olup, her şey bir sebeple yaratılmaktadır. **Ahiret ise dârü'l-hikmet değil; dârü'l-kudrettir.** Yani kudret yurdudur. Ahirette hiç bir şey sebeple yaratılmaz. Allah “Ol!..” der, olur.

Bu dünyada görmenin şartları olan; görülenin bir mekanda olması, karşı karşıya olmak, görülenin cisim olması gibi hususlar, sadece Allah'ın hikmeti sebebiyle koyduğu kanunlardır. Yoksa Allah, göze göstermek için bu sebeplere muhtaç değildir. Allah dilerse, göz olmadan da gösterir. Allah dilerse, karşı karşıya olmadan ta dünyanın öbür ucunu gösterir. Allah dilerse, cisim olmayanı da gösterir. Bunlar Allah'ın kudretine çok kolaydır. Zaten O'nun kudretine her şey kolaydır...

Ey Mutezile mensupları, sizin nasıl bir Allah inancınız var? Yoksa siz Allah'ı, kendi koyduğu kanunlara tabi olmak zorunda kalan bir varlık olarak mı tasavvur ediyorsunuz? Ne yani, Allah göze göstermek için, bu dünyada koyduğu kanunların dışına çıkamaz mı? Hatta gözsüz gösteremez mi? Sizler dünya yurduyla ahiret yurdunu birbiriyle karıştırıyorsunuz. Zannediyorsunuz ki, bu dünyada geçerli olan kanunlar ahirette de geçerlidir. Yok, hiç geçerli değildir. Allah ahirette her şeyi, sebepsiz olarak, bir emriyle icad eder.

Hem bilin ki, Allah'a, **“Kendisini gösteremez; insana, kendisini görecektir bir göz ve fıtrat veremez.”** demek, Allah'a acizlik isnat etmektir. Allah aczden münezzehtir. O'nun kudretine her şey kolaydır. Koca

cenneti, bir çiçek kadar kolay yaratır. Bütün insanların öldükten sonra diriltilmesi, bir sineğin icadı kadar O'na kolaydır. Böyle bir zata, nasıl oluyor da acizlik isnat edip, O'nu kendi koyduğu kanunlara mahkum ediyorsunuz. Allah size hidayet versin...

Allah'ın ahirette görüleceğini önce Kur'an'ın ayetleriyle, sonra da hadis-i şeriflerle ispat ettik. Daha sonra da Allah'ı görmeyi kabul etmeyen Mutezilenin sözlerine cevap verdik. Bütün bu izahlarla da Allah'ın ahirette görüleceğini kati bir şekilde ispat ettik.

Son sözümüz şudur:

Ey Rabbim! Bu eseri, günahlarıma ve bu işte emeği geçenlerin günahlarına bir kefarete yap. Bu eseri ahirette yüzümüzün akı eyle. Bizleri Kur'an ve iman hizmetinde daim eyle. Ayaklarımıza sebat, fikirlerimize istikamet ve gönüllerimize inşirah ver. Bizi bize bırakma. Amin...

*Bu eserimizde
ilk önce, ahirette Allah'ın
görüleceğiyle ilgili ayet ve hadis-
leri teker teker naklettik ve daha
sonra Mutezile'nin
sözde delillerine cevap verdik.
İnayet ve tevfik Allah'tandır.
Rabbimiz bu eseri bizlere kolay-
laştırsın ve bizden
kabul etsin.*